

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17.10.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że K. R. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka komandytowa nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 7.04.2021 do 31.12.2021 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że 7.04.2021r. została wydana decyzja przez ZUS II Oddział w Ł., Inspektorat w Ł. nr (...) - Z znak (...) / 2021 - (...) 45 o niepodleganiu K. R. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA od 1.03.2020 r. Od decyzji z 7.04.2021 r. strony postępowania nie złożyły odwołań. Ww. decyzja stała się prawomocna 11.05.2021 r.

K. R. został ponownie zgłoszony przez płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik w okresie od 1.03.2020 r. do 31.12.2021 r. W dniu 23.08.2021 r. do ZUS został przekazany dokument (...) zgłoszenie do ubezpieczeń K. R. od 1.03.2020r. W dniu 28.02.2022 r. do ZUS został przesłany dokument (...) wyrejestrowanie z ubezpieczeń K. R. od 01.01.2022r.

Wymienione dokumenty ubezpieczeniowe za K. R. wpłynęły do ZUS z uchybieniem ustawowego terminu. Dodatkowo płatnik składek nie dopełnił obowiązku złożenia w obowiązującym go terminie dokumentów rozliczeniowych wynikającego z art. 47 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Na podstawie analizy konta płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA wynika, że za m-ce 02-10, (...). dokumenty rozliczeniowe zostały przesłane do ZUS po terminie.

W toku prowadzonego w związku z powyższym przez ZUS postępowania administracyjnego w sprawie ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych nie złożono żadnych dokumentów potwierdzających wykonywanie pracy, przez ubezpieczonego w spornym okresie. W ocenie organu zgłoszenie ww do ubezpieczeń było więc czynnością pozorną, której celem było obejście przepisów prawa. W związku z tym organ uznał iż zgodnie z art. 83 kc w zw. z art. 300 kp umowa o pracę między stronami została zawarta dla pozorów a zatem jako nieważna nie wywołuje żadnych skutków w zakresie prawa do ubezpieczeń. Z uwagi na to organ uznał, iż brak podstaw do objęcia K. R. ubezpieczeniami społecznymi jako pracownika u płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA.

/ decyzja w aktach ZUS k. nienumerowane /

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 23.11.2022 r. wniósł K. R. domagając się jej zmiany poprzez orzeczenie iż podlega w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym jako pracownik i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż umowa o pracę w okresie od 1.10.2018 r. do 31.12.2021 r. była przez niego nieprzerwanie realizowana wykonywał obowiązki na rzecz klientów kancelarii sporządzał projekty pism brał udział w spotkaniach, do jego obowiązków należały też zadania organizacyjno- administracyjne kancelarii, koordynacja obiegu dokumentów korespondencji zarządzanie kalendarzem kancelarii dodatkowo pełnił w spółce funkcje prokurenta i reprezentował ją na zewnątrz co potwierdzają złożone przez niego do odwołania dokumenty. Odwołujący wskazał też, iż w wyniku zaniedbania złożenia odwołania w terminie nie została zakwestionowana decyzją z dnia 7.04.2021 r. . Jednakże także w okresie objętym tą decyzją stosunek pracy między nim a płatnikiem był faktycznie realizowany.

/ odwołanie k. 3-4 /

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu podtrzymał argumentację jak w zaskarżonej decyzji. Wskazał też iż dowody złożone w odwołaniu nie potwierdzają faktu wykonywania pracy przez odwołującego w spornym okresie.

/odpowiedź na odwołanie k. 16/.

Na rozprawie w dniu 27.03.2023 r. zainteresowany płatnik reprezentowany przez komplementariusza A. R. przyłączył się do odwołania.

/ stanowisko procesowe zainteresowanego protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:00:18- 00:00:59/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zainteresowany płatnik (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA prowadzi działalność od 1.04.2011 r. zajmuje się świadczeniem usług prawnych. Komplementariuszem w spółce jest A. R., komandytariuszem R. R.. Prawo reprezentowania spółki przysługuje samodzielnie każdemu komplementariuszowi. Prokurentami samoistnymi w spółce są J. F. i K. R..

/ bezsporne zeznania wnioskodawcy K. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 00:42:56-00:42:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 23.01.2023 00:01:42-00:13:14/

Wskazana spółka działała równolegle z inną spółką tych wspólników prowadzącą analogiczną działalność do 2020 r. – R. i partnerzy. Od lutego 2022 r. wyżej wymienieni prowadzą też spółkę Kancelaria (...) spółka komandytowa. Wskazana spółka ma siedzibę w tym samym budynku co płatnik

/ zeznania świadka R. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:04:40-00:22:56, zeznania świadka K. P. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:28:17 -00:32:15/

Wnioskodawca K. R. jest synem A. i R. R.. WW. jest studentem prawa. Studiuje wieczorowo.

/ bezsporne zeznania świadka K. P. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:28:17 -00:32:15, zeznania wnioskodawcy K. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 00:42:56-00:42:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 23.01.2023 00:01:42-00:13:14/

Płatnik składek nawiązał z wnioskodawcą stosunek pracy zawierając pisemną umowę o pracę na czas nieokreślony od 1.10.2018 r. na ¼ etatu powierzając ww. stanowisko asystenta ds. prawnych za minimalnym wynagrodzeniem za pracę .

/ umowa o pracę w aktach osobowych koperta k. 74 oraz k. 5/

K. R. był jednocześnie zatrudniony w spółce (...) i partnerzy obecnie jest zatrudniony w Kancelaria (...) spółka komandytowa.

/ zeznania świadka R. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:04:40-00:22:56, zeznania wnioskodawcy K. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 00:42:56-00:42:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 23.01.2023 00:01:42-00:13:14/

K. R. został zgłoszony przez płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik od 1.10.2018 r.

/ bezsporne/

W dniu 25.03.2020 r. do ZUS został przesłany dokument (...) wyrejestrowanie z ubezpieczeń K. R. od 31.01.2020r.

W dniu 6.05.2020 r. do ZUS został przekazany dokument (...) zgłoszenie do ubezpieczeń K. R. od 1.03.2020r.

W dacie 5.08.2020 r. do ZUS został ponownie przesłany dokument (...)wyrejestrowanie z ubezpieczeń K. R. od 1.03.2020r.

Wymienione dokumenty ubezpieczeniowe za K. R. wpłynęły do ZUS z uchybieniem ustawowego terminu.

/ bezsporne/

Wyjaśniając na żądanie organu dlaczego dokumenty zgłoszeniowe za ubezpieczonego zostały przekazane do ZUS po terminie A. R. w imieniu płatnika oświadczyła, iż zgłoszenia i wyrejestrowania z sytemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. zostały wysłane omyłkowo i wynikały z błędów w obsłudze aplikacji e- płatnik.

/ bezsporne/

Wyrejestrowanie wnioskodawcy z ubezpieczeń było wynikiem błędu A. R. odpowiedzialnej za sprawy kadrowe i prowadzenie innych spraw spółki.

/zeznania występującej w imieniu płatnika A. R. protokół z rozprawy dnia 23.01.2023 00:42:57- 00:48:29/

Mając na uwadze powyższe okoliczności organ przeprowadził postępowanie administracyjne co do zasadności zgłoszenia do ubezpieczeń K. R. od 1.03.2020 r.

/ bezsporne/

W trakcie przedmiotowego postępowania organ rentowy uznał, iż brak jest dowodów potwierdzających, że ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę w spornym okresie w związku z powyższym decyzją z dnia 7.04.2021r. nr (...) -Z znak (...) /2021 - (...)45 stwierdził, że K. R. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA od 1.03.2020 r.

/ bezsporne decyzja z 7.04.2021 r. w aktach ZUS k. nienumerowane oraz k. 26-29/

Od decyzji z 7.04.2021 r. strony postępowania nie złożyły odwołania. Wnioskodawca nie zaskarżył decyzji w wyniku nieporozumienia z matką A. R., źle ją zrozumiał i nie dotrzymał terminu do wniesienia odwołania. Ww. decyzja stała się prawomocna 11.05.2021 r.

/ bezsporne zeznania wnioskodawcy K. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 00:42:56-00:42:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 23.01.2023 00:01:42-00:13:14, zeznania świadka R. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:04:40-00:22:56/

W tym stanie rzeczy K. R. został ponownie zgłoszony przez płatnika składek (...) SPÓŁKA KOMANDYTOWA do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik w okresie od 1.03.2020 r. do 31.12.2021 r. W dniu 23.08.2021 r. do ZUS został przekazany dokument (...) zgłoszenie do ubezpieczeń K. R. od 1.03.2020r. W dniu 28.02.2022 r. do ZUS został przesłany dokument (...) wyrejestrowanie z ubezpieczeń K. R. od 01.01.2022r. Wymienione dokumenty ubezpieczeniowe za K. R. wpłynęły do ZUS z uchybieniem ustawowego terminu. Dodatkowo płatnik składek nie dopełnił obowiązku złożenia w obowiązującym go terminie dokumentów rozliczeniowych wynikającego z art. 47 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - za m-ce 02-10, (...). Dokumenty rozliczeniowe zostały przesłane do ZUS po terminie.

/ bezsporne/

Wnioskodawca nie zawarł nowej umowy o pracę. Zgłoszenia ponownego dokonano w związku z podważeniem jego zgłoszenia decyzją z dnia 7.04.2021 r.

/zeznania wnioskodawcy K. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 00:42:56-00:42:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 23.01.2023 00:01:42-00:13:14/

Wnioskodawca w zakwestionowanym przez organ zaskarżoną decyzją okresie od 7.04.2021 do 31.12.2021 r. na podstawie umowy z dnia 1.10.2018 r. wykonywał pracę na stanowisku asystenta ds. prawnych. Pracę świadczył zarówno w siedzibie spółki jak i u klienta. Wykonywał pracę o charakterze prawniczym. Specjalizował się w prawie cywilnym i gospodarczym. Sporządzał pisma pod nadzorem ojca R. R.. W ramach pomocy prawnej zajmował się przedsiębiorstwem (...). Pomagał w założeniu tej spółki w 2020 r. Potem w imieniu spółki pisał m.in. wezwania do zapłaty. Kontakt ze wskazaną firmą w zależności od potrzeby był zarówno osobisty, mailowy jak i telefoniczny- czasem kilka razy dziennie czasem w odstępach tygodniowych. Wnioskodawca zajmował się też (...) firmy (...) – kancelarii, która zleca reprezentację podczas rozpraw w sprawach odszkodowawczych na terenie W. i W.. Nadto ubezpieczony odpowiadał za pracę biura, odpowiadał za korespondencję – przechodziła przez niego cała korespondencja sądowa, odbierał telefony, pilnował terminarza, pomagał klientom w aspektach administracyjno –technicznych, pomagał złożyć im określone dokumenty. Zajmował się obsługą techniczną serwera, odpowiadał za organizację programu spółki gdzie znajdował się kalendarz. Wnioskodawca sprawdzał terminy zarządzał nim, ustalał je. W kwestiach stricte merytorycznych pranych wnioskodawca podlegał R. R. w pozostałym zakresie organizacyjnym odpowiedzialny był przed A. R., która zawiadywała całym majątkiem spółki. Wnioskodawca wykonywał swe obowiązki w godzinach otwarcia kancelarii.

/kopia korespondencji mailowej k. 9-10, protokół bazy danych programu do zarządzania kancelaria z potwierdzeniem logowań wnioskodawcy za kwiecień 2021 r. k. 12-14, za miesiąc grudzień k. 83- 89, zeznania wnioskodawcy K. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 00:42:56-00:42:57 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 23.01.2023 00:01:42-00:13:14, zeznania świadka R. R. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:04:40-00:22:56, zeznania świadka I. P. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:22:56 – 00:28:17, zeznania świadka K. P. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:28:17 -00:32:15, zeznania świadka A. M. protokół z rozprawy z dnia 27.03.2023 r. 00:32:15 – 00:37:15 zeznania występującej w imieniu płatnika A. R. protokół z rozprawy dnia 23.01.2023 00:42:57- 00:48:29/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, a także w oparciu o zeznania wnioskodawcy, występującej w imieniu płatnika A. R. i świadków R. R., I. P., K. P., A. M., które ze sobą wzajemnie korespondowały i nie zostały skutecznie podważone przez organ rentowy.

Sąd uznał, iż zarówno zeznania wnioskodawcy płatnika jak i przesłuchanych w procesie świadków są spójne, konsekwentne i logiczne. Z zeznań tych wynika wprost czym w spornym okresie na podstawie zawartej umowy zajmował się wnioskodawca, jakie miał obowiązki, na jakich warunkach umowę realizował i jak z wykonanych czynności był rozliczany.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 t.j.), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 w/w ustawy, osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 22, mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W myśl art. 36 ust. 1 w/w ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Ustęp 2 stanowi, że obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek.

W myśl ustępu 11 w/w przepisu, każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy podważał skuteczność umowy o pracę zawartej między ubezpieczonym a płatnikiem składek w okresie 7.04.2021 -31.12.2021, wskazując na jej pozorny charakter.

Należy wskazać, że organ rentowy ma prawo do badania a także kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, ponieważ rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takiej zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78 oraz w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. I UK 74/10, w którym stwierdził, iż:

„1. Na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

2. Podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.” (LEX nr 653664)

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę w spornym okresie miała charakter pozorny a strony działały celem zdobycia tytułu do ubezpieczeń bez podstawy prawnej – bez wykonywania pracy, co zarzucał stronom umowy o pracę. Pełnomocnik reprezentujący ZUS nie zgłosił, w toku procesu, żadnych wniosków dowodowych, za pomocą których w sposób przekonujący, merytorycznie wykazałby pozorność zawartej między stronami umowy. Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Wskazać należy, że ingerencja sądu w kierunku przejęcia od strony inicjatywy dowodowej mogłaby się spotkać ze skutecznie podniesionym przez drugą stronę słusznym zarzutem naruszenia zasady bezstronności. Faktem jest, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże się z pewnymi odrębnościami również w tej sferze, jednakże Sąd nie może zastępować działaniem z urzędu strony procesowej tym bardziej wówczas, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 marca 2013 r. III AUa 1011/12 LEX nr 1298879.

Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne

konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów – por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r. I ACa 613/12 LEX nr 1294695.

Stosownie do treści art. 22 § 1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę w okresie od 7.04.2021 do 31.12.2021 r. zawarta między ubezpieczonym, a płatnikiem składek, także w okolicznościach braku zakwestionowania decyzji z dnia 7.04.2021 r. dotyczącej okresu wcześniejszego od 1.03.2020 r. jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozor.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozor, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozor, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczeniami a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to SN stwierdza, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były

wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Nadto ponownie wspomnieć należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wynika, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania tytułu do ubezpieczeń, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy ubezpieczonym a płatnikiem składek w spornym okresie od 7.04.2021-31.12.2021 r. istotnie miała miejsce realizacja stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

Zdaniem Sądu, analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawca określone czynności czy to prawne, czy biurowo- administracyjne związane z prowadzeniem kancelarii na rzecz płatnika wykonywał. Należało jednak zważyć, czy, przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, czynności były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego – art. 22 kp, w warunkach podporządkowania w tym na rzecz i ryzyko pracodawcy. W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

Przesądzenie rzeczywistego charakteru pracowniczego zatrudnienia wymaga przekonującej oceny, że zostały spełnione formalne i realne warunki do podjęcia zatrudnienia, a następnie czy miało miejsce rzeczywiste wykonywanie przez osobę zainteresowaną obowiązków o cechach kreujących zobowiązanie pracownicze. / (...) 117/21 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 24-03-2021/ Przy czym podkreślić należy, iż brak jest formalnych przeciwwskazań do zatrudniania osób bliskich w ramach stosunku pracy (art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) nie wyklucza jednak kompetencji organu rentowego do weryfikowania deklarowanego tytułu ubezpieczenia społecznego (art. 68 pkt 1 i 2 tej ustawy), zwłaszcza gdy ustalenie to dotyczy osoby bliskiej, dla której pracodawca tworzy stanowisko pracy z wysokim wynagrodzeniem, wpływającym (przez należne składki) na wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Rzeczywisty charakter pracowniczego zatrudnienia osób bliskich pracodawcy wymaga nie tylko stwierdzenia braku formalnych zakazów do ich zatrudniania w ramach stosunku pracy, ale też rygorystycznych ustaleń i przekonującej oceny, że zostały spełnione nie tylko formalne, ale i realne warunki do podjęcia zatrudnienia, a następnie miało miejsce rzeczywiste wykonywanie przez osobę bliską obowiązków o cechach charakteryzujących stosunek pracy, wywołujących zobowiązanie pracownicze. Jest to niezbędne dla wyeliminowania z obrotu prawnego zachowań osób bliskich zmierzających do obejścia lub nadużycia prawa do korzystniejszego tytułu i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. /III UK 427/19 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 18-11-2020.

Stosunek pracy wyróżnia się koniecznością osobistego wykonywania pracy, podporządkowaniem pracownika pracodawcy, stałym wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy na jego ryzyko oraz odpłatnością pracy. Zasada osobistego świadczenia oznacza, iż pracownik ma obowiązek wykonywać pracę samodzielnie, osobiście i nie może samowolnie, bez zgody pracodawcy powierzyć pracy innej osobie. Wymóg osobistego świadczenia pracy wiąże się z osobistymi przymiotami pracownika takimi jak kwalifikacje, wiek, doświadczenie itp. Przy czym w świetle art. 22 § 1¹ kp oceny charakteru umowy należy dokonywać nie tylko na podstawie przyjętych przez jej strony postanowień, które mogą mieć na celu stworzenie pozoru innej umowy, lecz także na podstawie faktycznych warunków jej wykonywania. Dlatego zastrzeżenie w umowie możliwości zastępowania się w pracy przez wykonawcę inną osobą nie odbiera jej cech umowy o pracę, zwłaszcza gdy faktycznie takie zastępstwa nie nastąpiły, a inne cechy badanej umowy wskazują na przewagę cech charakterystycznych dla stosunku pracy (SN w wyroku z dnia 5 maja 2010 r., I PK 8/10, LEX nr 602668). Zasada ciągłości świadczenia pracy polega na tym, iż pracownik ma obowiązek wykonać określone czynności w powtarzających się odstępach czasu, w okresie istnienia trwałej więzi łączącej go z pracodawcą. Nie chodzi tutaj zatem o sytuację jednorazowego wykonania pewnej czynności lub ich zespołu składającego się na określony rezultat. Właściwym przedmiotem umowy o pracę jest świadczenie pracy w sposób ciągły, powtarzający się i polegający na oddaniu swojej zdolności do pracy do dyspozycji innego podmiotu (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1999 r. I PKN 451/99 OSNP 2001/10/337, M.Prawn. 2001/11/575 Dz.U.2014.1502).

Przy tym podstawową zasadą odróżniającą stosunek pracy od wykonywania pracy na innej podstawie jest podporządkowanie pracownika polegające na obowiązku stosowania się do poleceń przełożonego związanych z organizacją i przebiegiem pracy. Praca powinna być świadczona przez pracownika w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. /patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1999r I PKN 277/99 OSNP 2001/1/18 Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 października 2014 r. III AUa 61/14 LEX nr 1566959 wyr. SN z 18.5.2006 r., III UK 30/06, L., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2005 r. I UK 68/05 Lex 177165). Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucyjnym. Nadto podkreślenia wymaga iż to na pracodawcy spoczywa ryzyko ekonomiczne gospodarze i osobowe związane z zatrudnieniem pracownika i powierzeniem mu określonej pracy.

Podsumowując, jak zauważa się w orzecznictwie, stosunek pracy to więź prawna o charakterze dobrowolnym i trwałym, łącząca pracownika i pracodawcę, której treścią jest obowiązek osobistego wykonywania pracy określonego rodzaju przez pracownika pod kierownictwem, na rzecz i na ryzyko pracodawcy oraz obowiązek pracodawcy

zatrudnienia pracownika przy umówionej pracy i wypłacanie mu wynagrodzenia za pracę (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie III APr 10/96, Apel.-Lub. 1997/2/10, Lex nr 29672).

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczony na rzecz płatnika składek w spornym okresie wykonywał umówioną pracę asystenta ds. prawnych w reżimie art. 22 kp. Zeznania wnioskodawcy, zeznającej w imieniu płatnika i świadków -niepodważone przez organ rentowy potwierdzają, że wnioskodawca studiując prawo pracował u płatnika w firmie rodzinnej prowadzonej przez matkę i ojca, wykonywał obowiązki związane zarówno z obsługą techniczną kancelarii i jej klientów w tym odpowiadał za kalendarz, nadto pod nadzorem ojca radcy prawnego sporządzał pisma procesowe i prowadził obsługę prawną poszczególnych klientów. Powyższe znajduje potwierdzenie także w dostępnej korespondencji mailowej i w wykazie logowań do systemu kancelarii. Za to wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie. Przy czym wszystkie wskazane czynności wykonywał w wyznaczonym czasie pracy pod kontrolą wspólników spółki ojca w sprawach merytorycznych i matki w kwestiach organizacyjnych zgodnie z wytycznymi pracodawcy i przy uwzględnieniu potrzeb kancelarii. Płatnik składek kierował pracą ubezpieczonego, gdyż decydował o czasie pracy -jego wymiarze i miejscu wykonywania czynności a także o zadaniach do wykonania. Płatnik decydował jakie konkretnie czynności związane z obsługą klientów będą przez wnioskodawcę i kiedy podejmowane. Płatnik oczekiwał od pracownika obecności i rzetelnego wykonywania pracy od tego zależała bowiem właściwa praca kancelarii dochowanie określonych terminów w tym sądowych. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Zatrudnienie wnioskodawcy było oparte zatem na rzeczywistej potrzebie pracodawcy wynikającej z warunków prowadzenia działalności. Jednocześnie powyższe czynności wykonywane były na ryzyko płatnika, gdyż to on ponosił konsekwencje ewentualnych błędów, niedopełnienia poszczególnych obowiązków przez pracownika będącego studentem, ponosił też ryzyko ekonomiczne i osobowe związane z nieobecnością w pracy wnioskodawcy. Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nosił konstytutywne cechy umowy o pracę, wynikające z art. 22 § 1 k.p.

Natomiast z uzyskaniem przez K. R. statusu pracownika wiązał się skutek w postaci nabycia przez niego tytułu do ubezpieczeń i uprawnień do świadczeń ubezpieczenia społecznego. Skutek ten nie został wywołany działaniem niezgodnym z przepisami obowiązującego prawa, ale wynika z obowiązującego systemu prawnego. Nieistotnym jest przy tym, iż w 2020 r. najpierw wnioskodawcę wyrejestrowano a potem ponownie zgłoszono do ubezpieczeń wskutek czego organ zakwestionował prawomocną decyzją z dnia 7.04.2021 r. okres podlegania ubezpieczeniom od 1.03.2020 r. W procesie wiarygodnie wyjaśniono iż powyższe było wynikiem błędu płatnika. Ponadto przedmiotem analizy w niniejszej sprawie jest wyłącznie okres od 7.04.2021 r. do 31.12.2021 r. ujęty w zaskarżonej decyzji, a tym samym nawet jeśli stosunek pracy nie był realizowany w okresie od 1.03.2021 r. do 7.04.2021 r. nie oznacza to, że może mieć to proste przełożenie co do okresu, za który wniesiono odwołanie. W ocenie Sądu, zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdza wiarygodnie, iż umowa o pracę zawarta przez płatnika z wnioskodawcą w spornym okresie od 7.04.2021 r. do 31.12.2021 r. była realizowana. K. R. wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę, a płatnik pracę przyjmował. Podkreślić należy, że z żadnego z dowodów nie wynika, że wolą wnioskodawcy nie było świadczenie pracy, a jedynie stworzenie pozorów jej wykonywania, w celu uzyskania tytułu do ubezpieczeń.

Jeszcze raz wskazać należy, iż nie samo zawarcie umowy, ale dopiero faktyczne wykonywanie w oparciu o nią pracy, stwarza podstawę do objęcia ubezpieczeniem. Podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika z prawdziwego zatrudnienia, a nie z samego faktu zawarcia stosownej umowy. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 stycznia 2022 r., III AUa 941/20/ Na gruncie rozpoznawanej sprawy takie wykonywanie pracy na warunkach określonych w art. 22 kp miało miejsce. Prawdliwość zgłoszenia do ubezpieczeń nawet przy uwzględnieniu uchybień płatnika w tym przedmiocie nie budzi zatem zastrzeżeń.

Bez wpływu na ocenę istnienia stosunku pracy w zakreślonym decyzją terminie pozostaje też okoliczność, iż wnioskodawca pełnił u płatnika funkcję prokurenta. Powyższe nie zmienia bowiem faktu, że w zakresie wykonywanych czynności administracyjnych i prawnych wnioskodawca był bezpośrednio podporządkowany płatnikowi. Zauważyć należy też, iż wnioskodawca nigdy nie był wspólnikiem spółki – komplementariuszem, nie ponosił odpowiedzialności za prowadzenie jej spraw a czynności wchodzące w zakres jego obowiązków w ramach umowy o pracę, nie pokrywały

się z jego uprawnieniami w ramach prokury. Zatem i z uwagi na te okoliczności istnienie ważnego stosunku pracy nie może być kwestionowane / por. wyrok SA w Gdańsku z 28.01.2016 III AUa 1422/15/.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i uznał, że K. R. z tytułu zatrudnienia u płatnika (...) spółka komandytowa, podlegał jako pracownik ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie od 7.04.2021 r. do 31.12.2021 r.

J.L.